

Paweł Zając*

POZYCJA PRAWNA ORDYNARIATÓW PERSONALNYCH DLA ANGLIKANÓW POWRACAJĄCYCH DO PEŁNEJ JEDNOŚCI Z KOŚCIOŁEM KATOLICKIM

„Nie ulega żadnej wątpliwości, że Boski Założyciel ustanowił swój Kościół zapewniając mu głęboką jedność. (...) Ta jedność dalej jest z woli Boskiego Założyciela taka, że dzięki niej rzeczywiście wszystkie owce gromadzą się w jednej owczarni, pod wodzą jednego pasterza, by w jednym ojcowskim domu zbudowanym na fundamencie Piotra, mogli zgromadzić się wszyscy synowie. Zmierza ona do połączenia bratnim przymierzem wszystkich ludów w jednym Królestwie Bożym, którego obywatele zgodną myślą i zgodnym sercem mają zjednoczyć się na ziemi, by kiedyś cieszyli się wiecznym szczęściem w niebie”¹. Słowa te, zaczerpnięte z encykliki Jana XXIII *Ad Petri Cathedram*, stanowią idealne tło, do działań jakie podjął Benedykt XVI, który w listopadzie 2009 r., promulgując konstytucję apostołską *Anglicanorum coetibus*²,

* Mgr lic. Paweł Zając, doktorant, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego Instytutu Prawa Kanonicznego KUL; e-mail: zajcyk7@wp.pl

¹ Ioannes PP. XXIII, *Encyclica Ad Petri Cathedram* (39.06.1959), AAS 51 (1959), pp. 497-531; Jan XXIII, *Encyklika Ad Petri Cathedram*, „Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej” 1 (1960), s. 1-15.

² Benedictus PP. XVI, *Constitutio apostolica Anglicanorum Coetibus qua Personales Ordinariatus pro Anglicanis conduntur qui plenam communionem cum catholica ecclesia ineunt* (04.11.2009), AAS 101(2009), pp. 985-990; Benedykt XVI, *Konstytucja*

powołującą do życia ordynariaty personalne dla anglikanów pragnących powrócić do pełnej jedności z Kościołem katolickim, dał widzialny znak realizacji słów Jezusa „aby wszyscy stanowili Jedno” (J 17,21).

W niniejszym artykule przedstawiona zostanie geneza utworzenia ordynariatów personalnych dla anglikanów oraz dokonana zostanie analiza przepisów prawnych dotyczących funkcjonowania powyższej struktury w Kościele katolickim.

1. Geneza powstania ordynariatów personalnych dla anglikanów wracających do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim

Anglikanizm jest doktryną religijną, z którą związane są formy kultu i struktura organizacyjna Anglikańskiej Wspólnoty Kościołów³. Swój początek wziął od schizmy Henryka VIII, który nie mogąc uzyskać zgody papieża na unieważnienie swojego małżeństwa z Katarzyną Aragońską, zerwał wszelkie kontakty z Rzymem i zawarł nowe małżeństwo, za co nałożona została na niego ekskomunika⁴. W odpowiedzi na ten akt Parlament angielski ogłosił Henryka VIII zwierzchnikiem i głową Kościoła w Anglii, przy czym zachowano wszystkie dogmaty wiary Kościoła katolickiego. Dopiero w 1549 r., wydając prawo *VI artykułów*, wprowadzono nowe księgi liturgiczne oraz nowy rytuał święceń kapłańskich. Królowa Elżbieta I w 1563 r., dokonała reorganizacji Kościoła anglikańskiego i wydała *XXXIX artykułów*, w których określono doktrynę anglikańską, między innymi postanowiono, że:

apostolska „Anglicanorum Coetibus” o ustanowieniu Ordynariatów Personalnych dla anglikanów przystępujących do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim, „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 319(2010), nr 1, s. 11-13 [dalej: AC].

³ W. Łydka, *Anglikanizm. Słownik teologiczny*, red. A. Zuberbier, Katowice 1998, s. 28.

⁴ B. Kumor, *Historia Kościoła*, t. V, *Czasy nowożytne. Rozłam w chrześcijaństwie zachodnim*, Lublin 2004, s. 80-85.

1. Istnieje tylko jedno źródło wiary – Ewangelia (art. XIX).
2. Uznawane są tylko dwa sakramenty – chrzest i komunია (art. XXV).
3. Przeistoczenie stoi w sprzeczności z Pismem Świętym i burzy istotę sakramentu (art. XXVII).
4. Kościół anglikański został wyłączony spod władzy papieża i ustanowiono króla Anglii głową Kościoła (art. XXXVIII)⁵.

W XVII w. doszło do rozłamu w strukturach Wspólnoty Anglikańskiej. Powstały dwa ośrodki: episkopalny, opowiadający się za zachowaniem tradycji chrześcijańskiej i purytański, który zamierzał zredukować ceremonie liturgiczne i znieść święcenia biskupie⁶. Kolejne stulecia przyniosły dla anglikanizmu czas ogromnej witalności. Utrwaliły się zasady: ciągłości Kościoła, zachowania sukcesji biskupiej, odrzucenia nauki o przeistoczeniu i wiary, że człowiek może osiągnąć zbawienie poprzez dobre uczynki. W kolejnych latach uwidoczniły się jednak podziały we Wspólnocie Anglikańskiej. Powstały trzy nurty:

1. Kościoła Wysokiego – zwanego anglikatolickim, akcentującym obrzędy liturgiczne.
2. Kościoła Niskiego – mówiącym o powszechnej równości wiernych, osobistej pobożności i akcjach charytatywnych.
3. Kościoła Szerokiego – poddającego w wątpliwość niektóre prawdy wiary i moralność⁷.

Mimo tak licznych podziałów wewnętrznych, anglikanizm cechuje *comprehensiveness*, czyli przekonanie o tym, że wszystkie Kościoły

⁵ J. Pytel, *Zmagania o Kościół (w) Anglii*, „Christianitas” 47/R.P. 2012, s. 78-79. Artykuły obowiązywały do 1824 r.

⁶ Łydka, *Anglikanizm*, s. 29.

⁷ G. Borgonovo, *Anglikanizm*, w: *Encyklopedia chrześcijaństwa. Historia i współczesność. 2000 lat nadziei*, red. H. Witczyk, Kielce 2000, s. 42-44.

anglikańskie pozostają ze sobą w ciągłej łączności (komunii), czego wyrazem jest zwierzchność Arcybiskupa Canterbury, określanego jako zwornik jedności nad wszystkimi wspólnotami, w których cieszy się prymatem honorowym⁸.

W XIX w. tzw. Ruch Oksfordzki, zaniepokojony zmianami zachodzącymi w strukturach anglikanizmu, między innymi wyświęcaniem kobiet, zaczął interesować się katolickimi aspektami anglikanizmu. Zaczęto prowadzić publiczne dysputy, badając możliwość powrotu członków Wspólnoty Anglikańskiej do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim⁹.

Pewne ułatwienie w prowadzeniu dialogu z grupami anglikańskimi wprowadził Sobór Watykański II w *Dekrecie o ekumenizmie*¹⁰. Stwierdził on, że we Wspólnocie Anglikańskiej trwają tradycje i struktury katolickie, przez co zajmuje ona szczególną pozycję wśród Kościołów i wspólnot odłączonych (UR 13). Taka deklaracja stanowiła podstawę do powołania Międzynarodowej Komisji Anglikańsko-Rzymskokatolickiej, zajmującej się wyjaśnieniem i godzeniem spornych kwestii w doktrynie obu Kościołów¹¹.

W 1980 r., na prośbę grupy duchownych z Kościoła Episkopalnego w Stanach Zjednoczonych, którzy byli przeciwni wyświęcaniu ko-

⁸ Tamże, s. 42.

⁹ Congregatio pro Doctrina Fidei, *Adnotatio circa Ordinariatum Personalem pro Anglicanis Catholicam Ecclesiam ingredientibus* (20.10.2010), AAS 101(2009), pp. 939-942; Kongregacja Nauki Wiary, *Nota Kongregacji Nauki Wiary*, „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 319(2010), nr 1, s. 15.

¹⁰ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, *Decretum de oecumenismo* (21.11.1964), AAS 57(1965), pp. 90-112; Sobór Watykański II, *Dekret o ekumenizmie „Unitatis redintegratio”*, w: *Sobór Watykański II, Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 2002, s. 193-208 [dalej UR].

¹¹ Congregatio pro Doctrina Fidei, *Adnotatio circa Ordinariatum Personalem pro Anglicanis Catholicam Ecclesiam ingredientibus*, s. 15.

biet na kapłanów we Wspólnocie Anglikańskiej i chcieli powrócić do Kościoła katolickiego, Święta Kongregacja Doktryny Wiary, za wcześniejszą aprobatą Jana Pawła II, wydała *Document Outlining the Pastoral Provision*¹². W dokumencie tym, pozwolono, aby grupy członków Kościoła Episkopalnego mogły powrócić do pełnej jedności z Kościołem katolickim. Grupę tę tworzyli wierni świeccy wraz ze swoimi pasterzami. Aby zgodnie z wymogami prawnymi powrócić do *plena communio*, wymagano:

1. odpowiedniego przygotowania teologiczno-katechetycznego,
2. wyznania wiary złożonego osobiście przez każdego wiernego jako *conditio sine qua non* (PP III)¹³.

Postanowiono również, że dla powracających anglikanów nie będzie utworzona żadna nowa struktura, tylko zostaną włączeni do diecezji, w której mają miejsce zamieszkania. Pieczę nad nimi będzie sprawował biskup diecezjalny. Nie wykluczono jednak, że w przyszłości może zostać utworzona specjalna jednostka administracyjna obejmująca konwertytów (PP II § 1).

W dokumencie pozwolono, aby powracający na łono Kościoła zachowali pewne elementy anglikańskiej liturgii. W tym celu utworzono specjalną Komisję Kongregacji. W jej skład weszli członkowie Świętej Kongregacji ds. Kultu Bożego i Sakramentów oraz byli anglikanie. Prace komisji doprowadziły do zatwierdzenia *Księgi Kultu Bożego (The Book of Divine Worship)*, wykorzystywanej w parafiach i wspólnotach kultu byłego Kościoła Episkopalnego. Z Księgi tej duchowni mogą ko-

¹² Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith, *Document Outlining the Pastoral Provision* (22.07.1980), Prot. N. 66/77, <http://www.pastoralprovision.org/>, 15.09.2013 r. [dalej: PP].

¹³ Z odpowiednimi dodatkami rozstrzygającymi kwestie, w których istnieją rozbieżności między nauką Wspólnoty Anglikańskiej i Kościołem katolickim.

rzystać przy uczestnictwie w liturgii konwertytów. W innych okolicznościach zobowiązani są do odprawiania Liturgii według Mszału Rzymskiego (PP II § 2).

Oдноśnie do dyscypliny duchownych, zarządono, aby żonaci księża wywodzący się z Kościoła Episkopalnego, mogli być ważne wyświęceni na księży katolickich. Jednak nie mogą oni zostawać biskupami, a po śmierci swoich żon nie mogą ponownie zawierać małżeństwa. Przyszli kandydaci przeznaczeni do stanu duchownego zobowiązani są do przestrzegania celibatu (PP § 3).

Odpowiedzialnym za nadzorowanie wprowadzonych norm ustanowiono specjalnego Kościelnego Delegata, którym został bp Kevin W. Vann (PP IV § 2).

Po promulgacji *Kodeksu Prawa Kanonicznego* w 1983 r.¹⁴, na mocy kan. 518, utworzono parafie personalne dla tej grupy. Aktualnie jest siedem takich parafii na terytorium Stanów Zjednoczonych¹⁵.

W tym samym czasie wielu anglikanów powracało indywidualnie do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim. Liberalne zmiany, jakie zachodziły we Wspólnocie Anglikańskiej, sprawiały, że rzesze członków tej wspólnoty poszukiwały tradycyjnych wartości i wracały do korzeni chrześcijaństwa¹⁶. Do Stolicy Apostolskiej napływały prośby, aby całe parafie anglikanów mogły jednym aktem wrócić do *plenam communionem*. W odpowiedzi na te prośby Benedykt XVI, 4.11.2009 r. wydał konstytucję apostolską *Anglicanorum coetibus* na mocy, której

¹⁴ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus*, AAS 75(1983), pp. 1-317; *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984 [dalej: KPK/83].

¹⁵ W. Stetson, *History of the Pastoral Provision*, <http://www.pastoralprovision.org/history>, 8.05.2012 r.

¹⁶ *Congregatio pro Doctrina Fidei, Adnotatio circa Ordinariatum Personalem pro Anglicanis Catholicam Ecclesiam ingredientibus*, s. 15.

powołano do życia ordynariaty personalne dla anglikanów przystępujących do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim. Tego samego dnia Kongregacja Nauki Wiary opublikowała również *Complementary Norms for the Apostolic Constitution Anglicanorum coetibus*¹⁷ (*Normy uzupełniające do konstytucji apostołskiej Anglicanorum coetibus*), w których znalazły się szczegółowe uregulowania dotyczące ordynariatów personalnych.

2. Personalne Kościoły partykularne

Sobór w *Dekrecie o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele „Christus Dominus”*¹⁸, podaje prawno-teologiczną definicję diecezji, jako głównej formy instytucjonalnej Kościoła partykularnego. Zgodnie z nią, diecezja została określona jako „porcja Ludu Bożego powierzona pasterskiej pieczy biskupa współpracującego z prezbiterium, aby trwając przy swoim pasterzu, zgromadzona przez niego w Duchu Świętym przez Ewangelię i Eucharystię stanowiła Kościół partykularny, w którym prawdziwie jest obecny i działa jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół Chrystusowy” (CD 11). Sformułowanie to wraz z zasadą wyrażoną w *Konstytucji dogmatycznej o Kościele „Lumen Gentium”*¹⁹, iż „Ko-

¹⁷ Congregation for the Doctrine of Faith, *Complementary Norms for the Apostolic Constitution Anglicanorum coetibus* (4.11.2009), AAS 101(2009), pp. 991-996 [dalej: ComNor].

¹⁸ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, *Decretum de pastoralis episcoporum munere in Ecclesia Christus Dominus* (28.10.1965), AAS 58(1966), pp. 673-696; Sobór Watykański II, *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele „Christus Dominus”*, w: *Sobór Watykański II, Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 2002, s. 236-258 [dalej: CD].

¹⁹ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, *Constitutio dogmatica de Ecclesia Lumen gentium* (21.11.1964), AAS 57 (1965), pp. 5-71; Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, w: *Sobór Watykański II, Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 2002, s. 104-166.

ściół partykularny w którym istnieje i z których składa się jeden Kościół katolicki”, znalazło się w KPK/83 (kan. 368).

Prawodawca kodeksowy – odwołując się do Soboru Watykańskiego II – stwierdza, że diecezja stanowi podstawową kategorię prawną Kościoła partykularnego, dodając zarazem, że istnieją także inne struktury, które oznaczają się tymi samymi elementami teologicznymi²⁰. Ustawodawca stanowi bowiem, że Kościołem partykularnym jest przede wszystkim diecezja, ale wymienia dalej, iż zrównane w prawie z diecezją są inne jednostki administracyjne, jak: prałatura terytorialna opactwo terytorialne; prefektura apostolska i wikariat apostolski oraz administratura apostolska erygowana na stałe (kan. 368).

Prawodawca wpisując do KPK/83 definicję diecezji zaczerpniętą z Dekretu *Christus Dominus* wskazał tym samym fundamenty (elementy personalne i duchowe), jakie powinny posiadać struktury, aby były uznane za Kościoły partykularne. Stanowią one czynnik konstytutywny a zarazem rację bytu tegoż Kościoła²¹. Mówiąc o Kościołach partykularnych trzeba mieć również na uwadze normy zawarte w *Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich*²² dotyczące Kościołów patriarchalnych (kan. 26-27 KKKW), Kościołów określonego obrządku mających swoją własną spuściznę duchową, liturgię i karność, pozostających pod władzą patriarchy lub arcybiskupa większego (kan. 155 KKKW) oraz

²⁰ J. Krukowski, *Kościół powszechny a Kościoły partykularne*, w: *Kościół partykularny w Kodeksie Jana Pawła II*, red. J. Krukowski, M. Sitarz, Lublin 2004, s. 27.

²¹ J. Krzywda, *Teologiczno-prawny wymiar zasady „In quibus et ex quibus” według nauki Soboru Watykańskiego II oraz kan. 368 KPK*, „*Analecta Cracoviensia*” 32(2000), s. 456.

²² *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (18.10.1990), AAS 82 (1990), pp. 1045-1363; *Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich promulgowany przez Papieża Jana Pawła II*, tł. L. Adamowicz, M. Dyjakowska, Lublin 2002 [dalej: KKKW].

eparchii, które są odpowiednikami diecezji w Kościołach wschodnich katolickich (kan. 177 KKKW).

Wyznacznikiem, branym pod uwagę przy erygowaniu nowych Kościołów partykularnych, jest dyrektywa określona w KPK/83: „Należy przyjąć regułę, że porcja Ludu Bożego, która tworzy diecezję lub inny Kościół partykularny, jest oznaczona określonym terytorium, w ten sposób, że obejmuje wszystkich wiernych na nim zamieszkujących. Jednakże tam, gdzie zdaniem najwyższej władzy kościelnej, po wysłuchaniu opinii zainteresowanych konferencji biskupów, okaże się to pożyteczne, mogą być na tym samym terytorium erygowane Kościoły partykularne odrębne z racji obrządku wiernych lub innej podobnej racji” (kan. 372).

Uznano więc jako zasadę, że Kościoły partykularne mają charakter terytorialny. Konotuje to, że wszyscy mający stałe lub tymczasowe zamieszkanie na określonym terenie stanowią „portio populi Dei” określonego Kościoła partykularnego, co sprawia że można w łatwiejszy sposób określić wiernych danej wspólnoty oraz lepiej zaplanować działalność duszpasterską²³.

Zdarzają się jednak sytuacje, w których wyznaczenie odpowiedniego terytorium nastrocza wiele trudności. Dlatego też prawodawca umożliwił utworzenie Kościołów partykularnych z racji obrządku danej grupy wiernych lub innej słusznej przyczyny. Takie kryterium nazywane jest kryterium osobowym. Stąd, jeśli przemawiają za tym spodziewane korzyści duszpasterskie, prawo pozwala na tworzenie nowych Kościołów partykularnych na terenie już istniejących (kan. 372 § 2). Magisterium Kościoła tak wypowiedziało się w tej materii: „Z samej definicji diecezji, którą zaczerpnęliśmy z dokumentów Soboru

²³ T. Pawluk, *Prawo Kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. II: *Lud Boży i jego nauczanie i uświęcanie*, Olsztyn 2002, s. 157.

Watykańskiego II, wynika, że można mówić o Kościele partykularnym „personalnym” lub „obrzędowym”, obejmującym mianowicie partykularną grupę społeczną lub członków partykularnego obrządku. Takiej jednostce nadaje się nazwę diecezji lub prałatury²⁴. Kanoniści jednak zwrócili uwagę, że samo wyodrębnienie Kościoła partykularnego tylko i wyłącznie ze względów osobowych jest niezgodne z zasadami teologicznymi zawartymi w *Dekrecie o pasterskich zadaniach biskupów* (CD 22, 23). W szczególności chodziło o prałatury personalne (kan. 294-297). Jednak dyspozycja kan. 372 § 2 daje możliwość erygowania personalnych Kościołów partykularnych, przy czym jedyną przyczyną jego utworzenia nie może być wyodrębnienie wiernych ze względu na kryterium osobowe. Musi istnieć jeszcze inna słuszna przyczyna. Jako przykład można tu podać: ordynariaty wojskowe i Personalną Administraturę Apostolską św. Jana Marii Vianneya. Problem pojawia się z uznaniem jedynej w Kościele prałatury personalnej „Opus Dei” za Kościół partykularny. Kanoniści uznają, że taka struktura nie posiada teologicznych przesłanek do zaistnienia porcji Ludu Bożego²⁵.

²⁴ *Congregatio pro Episcopis, Directorium Ecclesiae Imago de pastoralis ministerio Episcoporum* (22.02.1973), Typis Polyglottis Vaticanis 1973; Kongregacja ds. Biskupów, *Instrukcja na temat pasterskiej posługi biskupów „Ecclesiae imago”*, w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Lublin 2006, s. 403-516, nr 172.

²⁵ Szerzej zob. J. I. Arrieta, *Prałatury personalne i ich relacje do struktur terytorialnych*, PK 43(2000), nr 3-4, s. 85-115.

3. Ordynariaty personalne dla anglikanów nowym personalnym Kościołem partykularnym

Benedykt XVI wychodząc naprzeciw oczekiwaniom wiernych ze Wspólnoty Anglikańskiej chcącym powrócić do *plenam communionem* z Kościołem katolickim, utworzył dla nich nową strukturę hierarchiczną, która pod względem prawnym przyrównana została do diecezji i na mocy prawa posiada osobowość publicznoprawną (AC I § 3).

Ordynariaty personalne dla anglikanów erygowane są dekretem Kongregacji Nauki Wiary w granicach terytorium danej konferencji biskupów, po wcześniejszej opinii tejże konferencji (AC I § 1). Jednak aby móc powołać do istnienia ordynariat, należy najpierw przesłać uмотywowaną prośbę do Kurii Rzymskiej. Motywacją może być w tym wypadku chęć powrotu do pełnej jedności z Kościołem katolickim przy zachowaniu pewnej odrębności w sprawach liturgicznych, jednak niepozostającej w sprzeczności z nauką Kościoła. Po otrzymaniu pisma, odpowiednia dykasteria Kurii Rzymskiej, we współpracy z Sekretariatem Stanu, zwraca się o opinię do konferencji biskupów kraju, z którego prośba pochodzi. Po zgromadzeniu wszystkich dokumentów, sprawa referowana jest papieżowi, który podejmuje decyzję. Jeśli stwierdzi on, że istnieją inne drogi otoczenia opieką duszpasterską wiernych zwracających się z prośbą, sprawa się kończy. Jeśli jednak nie da się w inny sposób, jak tylko poprzez utworzenie nowego Kościoła partykularnego, zapewnić opieki duszpasterskiej *portio populi Dei*, papież poleca sporządzenie odpowiednich dokumentów na mocy których, osobiście lub poprzez udzielenie specjalnej delegacji jednej z kongregacji Kurii Rzymskiej, eryguje personalny Kościół partykularny. Jedną z takich dykasterii, mimo iż takich kompetencji nie przewiduje konstytucja

apostolska *Pastor bonus*²⁶, jest Kongregacja Nauki Wiary, która na chwilę obecną erygowała trzy ordynariaty personalne dla anglikanów: Ordynariat personalny Najświętszej Panny z Walsingham na terytorium Konferencji Biskupów Anglii i Walii²⁷, Ordynariat personalny Katedry świętego Piotra na terytorium Konferencji Biskupów Stanów Zjednoczonych Ameryki²⁸ i Ordynariat Personalny Matki Bożej Krzyża Południa na terytorium Konferencji Biskupów Australii²⁹.

Z racji faktu, że ordynariaty personalne dla anglikanów erygowane są przez Kongregację Nauki Wiary, każdy ordynariat podlega tejże kongregacji, przy zachowaniu ścisłych kontaktów z innymi dykasteriami, według ich kompetencji (ComNor 1).

Porządek prawny w ordynariatach wyznaczają:

1. normy prawa powszechnego;
2. normy konstytucji apostolskiej *Anglicanorum coetibus*;
3. przepisy *Norm Uzupełniających* (AC II);
4. dekret erygowania;
5. dyrektywy narodowej konferencji biskupów, o ile są zgodne z *Anglicanorum coetibus* (ComNor 2 § 1).

²⁶ Ioannes Paulus PP. II, *Constitutio apostolica Pastor Bonus* (28.06.1988), AAS 80 (1988), pp. 841-912; Jan Paweł II, *Konstytucja apostolska „Pastor Bonus” o Kurii Rzymskiej*, w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. W. Kacprzyk, M. Si-tarz, Lublin 2006, s. 217-257.

²⁷ Congregation for the Doctrine of the Faith, *Decree of Erection the Personal Ordinate of Our Lady of Walsingham* (15.01.2011), AAS 103(2011), pp. 129-132 [dalej: Dec. OPNPW].

²⁸ Congregation for the Doctrine of the Faith, *Decree of Erection the Personal Ordinate of the Chair of Saint Peter* (1.01.2012), niepublikowane [dalej: Dec. OPKSP].

²⁹ Congregation for the Doctrine of the Faith, *Decree of Erection the Personal Ordinate of Our Lady of the Southern Cross* (15.06.1012), AAS 104 (2012), pp. 599-603, [dalej: Dec OPMBKP].

Fakt erygowania ordynariatów personalnych przez Kongregację Nauki Wiary, może świadczyć, że struktura ta nie jest Kościołem partykularnym, a jedynie pewnym okręgiem kościelnym, utworzonym na wzór np. prałatury personalnej *Opus Dei*³⁰. Prawodawca w kan. 373 stanowi: „Tylko najwyższa władza w Kościele ma prawo erygować Kościoły partykularne”. Podmiotami najwyższej władzy w Kościele są Biskup Rzymu (kan. 331) oraz Kolegium Biskupów w łączności z papieżem (kan. 336). Jednak w tym miejscu nie możemy pominąć dyspozycji zawartej w kan. 334 KPK/83, zgodnie z którą, papież przy wykonywaniu swojej władzy ma do pomocy różne instytucje, które w jego imieniu i jego władzą wykonują powierzone sobie zadania. A zatem, tak jak ma to miejsce w przypadku Personalnej Administratury Apostolskiej Jana Marii Vianneya w Campos, erygowanej na mocy dekretu Kongregacji ds. Biskupów *Animarum bonum*³¹, sam fakt wydania dekretu jest tylko realizacją *speciali mandato* udzielonego przez papieża, a więc mieści się w dyspozycji kan. 373 KPK/83.

Porcję Ludu Bożego w personalnych ordynariatach dla anglikanów tworzą: 1) wierni świeccy, duchowni oraz członkowie instytutów życia konsekrowanego lub stowarzyszeń życia apostolskiego, wywodzący się z tradycji anglikańskiej, którzy po złożeniu wyznania wiary i otrzymaniu sakramentów inicjacji chrześcijańskiej wyrażają wolę przynależności do ordynariatu (AC IX, ComNor 5 § 1); 2) wierni, którzy otrzymali sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w obrębie jurysdykcji ordynariatu (AC I § 4); 3) wierni ochrzczeni poza ordynaria-

³⁰ J. I. Arrieta, *Personal Ordinariates*, Conference in Annual Anglican Union, June 2011, <http://www.collationes.org/component/k2/item/411-personal-ordinariates-juan-ignacio-arrieta>, 21.10.2013 r.

³¹ Congregatio pro Episcopis, *Decretum de Administratione Apostolica personali „Sancti Ioannis Mariae Vianney” condenda, Animarum bonum* (18.01.2002), AAS 94(2002), pp. 305-308 [dalej: PAA- SJMV].

tem, jeśli są członkami rodziny należącej do ordynariatu (ComNor 5 § 1); 4) wierni, którzy należąc do jednego ordynariatu, przeprowadzają się na stałe w miejsce, w którym erygowano kolejny ordynariat są do niego przyjęci, jeśli złożą odpowiednie oświadczenie (Dec. OPNPW 10, Dec. OPKSP 10, Dec. OPMBKP 10). Dnia 31 maja 2013 r. Ojciec Święty Franciszek, rozszerzył krąg osób, które mogą przynależeć do ordynariatów dla anglikanów. Zgodnie z nowelizacją wprowadzoną w *Normach Uzupełniających*: „Osoba, która została ochrzczona w Kościele katolickim, ale nie ukończyła drogi inicjacji chrześcijańskiej a następnie powróciła do wiary i praktykowania w Kościele w wyniku działalności ewangelizacyjnej Ordynariatu, może zostać członkiem Ordynariatu i otrzymać w nim sakrament bierzmowania bądź sakrament Eucharystii lub obydwu” (ComNor 5 § 2).

Aby zostać członkiem ordynariatu personalnego, należy złożyć odpowiednie zaświadczenie na piśmie, co powinno zostać odnotowane w specjalnej księdze ordynariatu (AC IX). Przewidziano również specjalny program katechetyczny dla wiernych anglikańskich, opracowany przez Kongregację Nauki Wiary wraz z własnym ordynariuszem personalnym, zgodnie z doktryną zawartą w *Katechizmie Kościoła Katolickiego*³², aby anglikanie mogli złożyć wyznanie wiary, wymagane do pełnej jedności z Kościołem (Dec. OPNPW 3, Dec. OPKSP 3, Dec. OPMBKP 3). Przystąpienie do wspólnoty z Kościołem katolickim powinno nastąpić zgodnie z *Obrzędem przyjęcia ważnie ochrzczonych do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim* zawartym w *Obrzędach chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*³³.

³² *Catechismus Catholicae Ecclesiae*, Libreria Editrice Vaticana 1997; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. II, Poznań 2002.

³³ *Sacra Congregatio pro Culto Divino, Ordo initiationis christianae adultorum* (06.01.1972), Citta del Vaticano 1972.

Pasterską troskę nad wiernymi sprawuje ordynariusz personalny, mianowany przez Biskupa Rzymu (AC IV). Ordynariuszem może zostać biskup lub kapłan, mianowany w oparciu o *terna* (lista trzech nazwisk) przedstawione przez radę zarządzającą (ComNor 4 § 1). P. Majer uważa, że *terna* nie ogranicza papieża, przy wyborze kandydata na ordynariusza, lecz jest ona tylko propozycją kierowaną do Ojca Świętego, nie zaś formą prezentacji związaną z prowizją zależną³⁴. Odębne zdanie prezentuje J. M. Huels, według którego papież związany jest przedstawioną listą i ma wybrać kandydata spośród osób wskazanych przez radę zarządzającą³⁵.

Ordynariusz personalny mianowany jest *ad nutum Sanctae Sedis*, co oznacza, że papież może go odwołać z urzędu w każdej chwili (ComNor 4 § 1). Ordynariusz może również sam zrzec się urzędu dla słusznej przyczyny (kan. 187).

Władza ordynariusza jest *zwyczajna*, związana z powierzonym urzędem, zarówno na forum wewnętrznym jak i zewnętrznym; *zastępcza*, sprawowana w imieniu Biskupa Rzymu; *personalna*, obejmująca członków ordynariatu; *kumulatywna*, (mimo, że konstytucja nie używa tej nazwy) sprawowana wspólnie z biskupem diecezjalnym, w przypadkach przewidzianych przez *Normy Uzupelniające* (AC V). Ordynariusz powinien utrzymywać ściśle więzi komunii z biskupem diecezji, w której jest obecny ordynariat, aby usprawnić działalność duszpasterską (ComNor 3).

³⁴ P. Majer, *Nowa hierarchiczna struktura personalna w Kościele katolickim. Konstytucja apostolska Anglicanorum coetibus z 4 IX 2009 roku*, w: *Ars boni et aequi. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu profesorowi Remigiuszowi Sobańskiemu z okazji osiemdziesiątej rocznicy urodzin*, red. J. Wroceński, H. Pietrzak, Warszawa 2010, s. 353-367.

³⁵ J. M. Huels, *Canonical comments on Anglicanorum Coetibus*, „Worship” 84(2010), nr 3, s. 245.

Do ordynariusza zastosowanie mają kan. 383-388, 392-394 oraz 396-398 KPK/83 (ComNor 4 § 1). Jest on z mocy prawa członkiem właściwej konferencji biskupów i posiada prawo głosu w czasie obrad (ComNor 2 § 2). Wynika to bezpośrednio ze sformułowania zawartego w kan. 448 KPK/83 w związku z kan. 450 KPK/83, co pozwala stwierdzić, że ordynariusz personalny zrównany jest w prawach z biskupem diecezjalnym.

Rządca ordynariatu personalnego może, za zgodą Stolicy Apostolskiej, erygować nowe instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego, z możliwością dopuszczenia ich członków do święceń. Za zgodą ordynariusza i przełożonego danego instytutu zakonnego, zgromadzenia zakonne wywodzące się z tradycji anglikańskiej, a obecnie będące w pełnej jedności z Kościołem katolickim, mogą podlegać jurysdykcji ordynariusza (AC VII).

W zarządzaniu ordynariatem, pomoc dla rządcy tego Kościoła partykularnego stanowi rada zarządzająca, będąca organem kolegialnym, składającym się z co najmniej sześciu kapłanów i wypełniającym zadania, jakie prawo kanoniczne powierza radzie kapłańskiej i kolegium konsultorów (AC X § 2). Połowę jej członków wybiera ordynariusz, a połowę prezbiterzy należący do ordynariatu (ComNor 12 § 5). J. M. Huels uważa, że członkami rady zarządzającej nie muszą być kapłani³⁶. Pogląd ten wydaje się błędny, gdyż sama natura rady kapłańskiej i kolegium konsultorów zakłada w sobie obecność „zespołu księży, będących jak gdyby senatem biskupa i reprezentującym prezbiterium” (kan. 495 § 1)³⁷. Statuty rady muszą być zaaprobowane

³⁶ Huels, *Canonical comments on Anglicanorum Coetibus*, s. 248.

³⁷ P. Zając, *Struktura i kompetencje Rady zarządzającej w ordynariatach personalnych dla Anglikanów powracających do pełnej jedności z Kościołem katolickim*, „Kościół i Prawo” 2(15) 2013, s. 145-155.

przez Stolicę Apostolską (AC X § 1). Ordynariusz zobowiązany jest uzyskać zgodę tego gremium przed wydaniem następujących aktów:

1. przyjęcie kandydata do święceń;
2. utworzenie lub likwidację parafii personalnej;
3. utworzenie lub likwidację domu formacyjnego;
4. zatwierdzenie programu formacji (ComNor 12 § 2).

Ponadto, w sprawach dotyczących aktywności duszpasterskiej w ordynariacie, ordynariusz musi zasięgnąć opinii rady (ComNor 12 § 3). Tylko organ ten, kompetentny jest do:

1. przedstawienia trzech nazwisk Stolicy Apostolskiej dla nominacji ordynariusza;
2. zgłaszania Stolicy Apostolskiej proponowanych zmian w *Complementary Norms*;
3. tworzenia statutu rady zarządzającej, statutu rady duszpasterskiej oraz regulaminów studiów, przy udziale ordynariusza (ComNor 12 § 4).

Zarządca ordynariatu personalnego ma również utworzyć radę do spraw ekonomicznych, zgodnie z normami KPK/83 (AC X § 3). Aby umożliwić zasięganie opinii wiernych ordynariatu, winna być utworzona rada duszpasterska z własnymi statutami, której przewodniczy ordynariusz (AC X § 4, ComNor 13). Utworzyć należy także kurię i trybunał ordynariatu zgodnie z normami KPK/83³⁸.

Ordynariusz zobowiązany jest co pięć lat odbyć wizytę *ad limina Apostolorum* w celu zreferowania Biskupowi Rzymu sytuacji w ordynariacie. Powinien także udać się na konsultacje do Kongregacji Nauki

³⁸ M. Lewicka, *Ordynariat personalny dla Anglikanów nowym Kościołem partykularnym*, „Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich” XXI(2011) nr 24, s. 101.

Wiary, Kongregacji ds. Biskupów i Kongregacji ds. Ewangelizowania Narodów (AC XI).

Prezbiterium ordynariatu tworzą diakoni, kapłani i biskupi wywodzący się z tradycji anglikańskiej będący w pełnej komunii z Kościołem katolickim, spełniający wymogi prawa kanonicznego i nie związani żadnymi przeszkodami i nieprawidłowościami, przyjęci przez ordynariusza jako kandydaci do święceń w Kościele katolickim i po odbyciu formacji inkardynowani do ordynariatu (AC VI § 1). Do prezbiterium należą również duchowni diecezjalni, którzy zostali inkardynowani przez ordynariusza.

Duchowni żonaci muszą przestrzegać norm zawartych w encyklice Pawła VI *Sacerdotalis caelibatus*³⁹ i deklaracji Kongregacji Nauki Wiary *In June*⁴⁰ (AC VI § 1).

Ordynariusz, po uzyskaniu zgody rady zarządzającej, winien, z reguły, dopuszczać do święceń prezbiteriatu mężczyzn celibatariuszy. Istnieje jednak możliwość, zwrócenia się do papieża o dopuszczenie do święceń mężczyzn żonatych, zgodnie z wytycznymi opracowanymi przez Stolicę Apostolską (AC VI § 2).

Kandydaci do święceń formowani mają być razem z innymi seminarzystami, jeśli chodzi o doktrynę i duszpasterstwo. Odnośnie do formacji zawierającej dziedzictwo tradycji anglikańskiej, ordynariusz ma opracować specjalny program formacyjny, zaaprobowany przez odpowiednią dykasterię Kurii Rzymskiej (VI § 5). Ordynariusz może przyjąć jedynie tych wiernych, jako seminarzystów, którzy należą do parafii personalnej ordynariatu lub którzy wywodzą się ze Wspólnoty

³⁹ Paulus PP. VI, *Litterae Encyclicae Sacerdotalis caelibatus* (24.06.1967), AAS 59(1967), pp. 657-697.

⁴⁰ Sacra Congregatio de Propaganda Fide, *Declaratio* (01.04.1981), *Enchiridion Vaticanum*, t. VII, Bologna 2001, pp. 1110-1113.

Anglikańskiej i nawiązali pełną jedność z Kościołem katolickim (ComNor 10 § 4).

Posługę kapłańską w ordynariacie mogą pełnić tylko ważnie wyświęceni w Kościele katolickim. Nie odnosi się to jednak do tych, którzy uprzednio wyświęceni w Kościele łacińskim, następnie stali się anglikanami (ComNor 6 § 2). Takie sformułowanie zgodne jest z nauką Kościoła w myśl, której święcenia we Wspólnocie Anglikańskiej są nieważne⁴¹.

Na ordynariuszu spoczywa obowiązek zapewnienia inkardynowanemu do ordynariatu duchownym odpowiedniego wynagrodzenia, świadczeń emerytalnych i zdrowotnych (ComNor 7 § 1). W tym celu powinien on współpracować z konferencją biskupów danego kraju, bądź zezwolić kapłanom na wykonywanie zawodów świeckich, zgodnie z kan. 286 KPK/83 (ComNor 7 § 2-3).

Między duchowieństwem ordynariatu a diecezjalnym powinna istnieć więź jedności wyrażająca się w popieraniu inicjatyw i działalności duszpasterskiej oraz charytatywnej (AC VI § 4). Mają być gotowi do świadczenia sobie wzajemnej pomocy⁴². W takich przypadkach podlegają oni jurysdykcji biskupa diecezjalnego, z poszanowaniem jednak ich obowiązków i powierzonych urzędów w ordynariacie (ComNor 9 § 1). Jeśli dochodzi do współpracy prezbiterium ordynariatu z duchownymi diecezjalnymi winna być sporządzona specjalna umowa pomiędzy ordynariuszem a biskupem diecezjalnym, określająca warunki współpracy i środki utrzymania (ComNor 9 § 3). W takiej umowie winny być również określone prawa i obowiązki duchownego (por. kan. 271 § 1 KPK/83).

⁴¹ Zob. Leo PP. XIII, *Litterae apostolicae Apostolicae curae* (13.09.1896), ASS 29(1896), pp. 193-203.

⁴² Majer, *Nowa hierarchiczna struktura personalna w Kościele katolickim*, s. 365.

Więź jedności objawia się także w możliwości wyboru kapłanów z ordynariatu do diecezjalnej rady kapłańskiej w diecezji, w której pełnią oni posługę wobec wiernych ordynariatu. Sposób wyboru do diecezjalnej rady kapłańskiej ma zostać określony przez biskupa diecezjalnego (ComNor 8 § 1-2).

W *Normach Uzupelniających*, określono również status byłych biskupów anglikańskich, będących w *plena communio*. Prawodawca pozwolił aby żonaty, były biskup anglikański mógł być wybrany na ordynariusza personalnego ordynariatu, jeśli zostanie ważnie wyświęcony w Kościele łacińskim. Byli biskupi mogą również zostać wezwani do pomocy w administracji ordynariatu, jak również mogą być zapraszani do uczestnictwa w zebraniach konferencji biskupów danego kraju ze statusem podobnym do biskupów emerytów. Mogą również po uzyskaniu zgody Stolicy Apostolskiej używać insygniów biskupich (ComNor 11 § 1-4).

Kościół partykularny charakteryzuje się pewnego rodzaju autonomią oraz własną tradycją i obrzędowością. Autonomia ordynariatów personalnych dla anglikanów wyraża się w jego porządku prawnym, a w szczególności w normach zawartych w dekrecie erylowania. Każdy dekret zawiera przepisy odnoszące się wyłącznie do danego ordynariatu. Nie należy zapominać także o niezależności, jaką niesie ze sobą urząd ordynariusza personalnego i zakres władzy, jaką posiada.

Tradycja i obrzędowość wiernych ordynariatów personalnych dla byłych anglikanów przejawia się w dziedzictwie, jaki wnoszą oni ze Wspólnoty Anglikańskiej. Dziedzictwo to najpełniej widać w celebracjach liturgicznych, a w sposób szczególny podczas sprawowania Eucharystii⁴³. Dlatego też, ustawodawca zezwolił członkom ordynariatów

⁴³ Szerzej zob. *Anglikańska liturgia*, w: *Leksykon liturgii*, oprac. B. Nadolski, Poznań 2006, s. 90-93.

na sprawowanie Eucharystii i innych sakramentów, Liturgii Godzin oraz innych nabożeństw w oparciu o księgi liturgiczne tradycji anglikańskiej, jeśli wcześniej uzyskają one aprobatę Stolicy Apostolskiej (AC III). Praktyka w ordynariatach wskazuje, że duchowni korzystają z *The Book of Divine Worship*, nazywanej inaczej *Anglican Use*, będącej adaptacją Mszału rzymskiego do potrzeb grupy wiernych z Pastoral Provision, zatwierdzonego przez Stolicę Apostolską w 1986 r.⁴⁴

Z dokonanej analizy można zauważyć, że ordynariaty personalne dla anglikanów, spełniają wszystkie przesłanki, jakie wymagane są przez ustawodawcę przy tworzeniu Kościołów partykularnych. Wskazuje na to fakt, że misją Kościoła jest roztaczanie opieki duszpasterskiej nad wszystkimi wiernymi, aby ci mogli osiągnąć zbawienie dusz, będące najwyższym prawem w Kościele⁴⁵ (kan. 1752).

4. Struktura ordynariatów personalnych dla anglikanów powracających do *plenam communionem*

„Każdą diecezją lub inny Kościół partykularny powinny być podzielone na odrębne części czyli parafie” (kan. 374 § 1). Aby spełnić wspomniane wymagania, prawodawca, na mocy kan. 518 KPK/83 nakazał ordynariuszowi, po wysłuchaniu opinii miejscowego biskupa diecezjalnego i za zgodą Stolicy Apostolskiej, erygować parafie personalne dla wiernych należących do ordynariatu (AC VIII § 1). Ordynariusz musi uzyskać także zgodę rady zarządzającej na erygowanie nowej parafii personalnej.

Jak zauważa K. Nitkiewicz: „charakter personalny parafii nie wyklucza elementu terytorialnego, gdyż proboszcz personalny wykonuje

⁴⁴ Huels, *Canonical comments on Anglicanorum Coetibus*, s. 243.

⁴⁵ Lewicka, *Ordynariat personalny dla Anglikanów nowym Kościołem partykularnym*, s. 105.

swoje obowiązki i uprawnienia wobec konkretnej grupy wiernych, znajdujących się w granicach terytorium określonego przez dekret”⁴⁶.

Proboszczowie personalni ordynariatu mają takie same prawa i obowiązki, jakie prawo nadaje proboszczom miejscowym. W ich spełnianiu pomoc świadczą im proboszczowie terytorialni diecezji na terenie, której znajduje się ordynariat (AC VIII § 2). Proboszczowie mogą być również wspomagani w trosce pasterskiej o parafię przez wikariuszy, mianowanych przez ordynariusza. W każdej parafii należy ustanowić radę duszpasterską i radę ds. ekonomicznych (ComNor 14 § 1). Proboszcz terytorialny może korzystać ze swojej władzy względem wiernych ordynariatu, tylko w przypadku nieobecności, niezdolności lub śmierci proboszcza personalnego i kiedy nie ma ustanowionego wikariusza. Jego władza jednak jest w tym wypadku zastępcza (ComNor 14 § 2).

Kiedy utworzenie parafii personalnej jest niemożliwe bądź okoliczności ku temu nie sprzyjają, ordynariusz w porozumieniu z biskupem diecezjalnym może utworzyć *quasi*-parafie, aby zapewnić troskę duszpasterską dla wiernych (ComNor 14 § 3).

Ordynariusz może, po konsultacji z konferencją biskupów, uzyskaniu zgody rady zarządzającej i aprobachie Stolicy Apostolskiej, utworzyć dekanaty terytorialne, obejmujące kilka parafii personalnych, zarządzane przez specjalnego Delegata ordynariusza (ComNor 4 § 3). Wydaje się, że delegatowi przysługują prawa i obowiązki dziekana wikariatu rejonowego, zawarte w kan. 553- 555 KPK/83.

⁴⁶ K. Nitkewicz, *Proboszcz terytorialny i proboszcz personalny*, w: *Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim*, red. S. L. Głódź, J. Krukowski, M. Sitarz, Lublin 2013, s. 65.

5. Ordynariaty personalne dla anglikanów a inne Kościoły partykularne

Ordynariaty personalne dla anglikanów powracających do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim, stanowią przykład nowego personalnego Kościoła partykularnego, utworzonego na mocy kan. 372 § 2. Przesłanką przemawiającą za erylowaniem takiej struktury jest charakter grupy wiernych, dla której jest tworzony, jak również tradycja i całe dziedzictwo, jakie ze sobą wnoszą do Kościoła. Ustawodawca, przy redagowaniu norm dotyczących ordynariatów personalnych, zaczerpnął wiele dyspozycji odnoszących się do innych Kościołów partykularnych. W taki sposób prawo, ustanowione dla tej nowej struktury, stało się jakże bogatą mozaiką regulacji dotyczących Kościołów partykularnych. Za przykład mogą posłużyć normy odnoszące się do:

1. władzy zastępczej ordynariusza personalnego - w taką samą jurysdykcję wyposażony jest wikariusz apostołski, prefekt apostołski oraz administrator apostołski administratury apostołskiej erylowanej na stałe (kan. 371);
2. wspólnego sprawowania władzy ordynariusza personalnego z biskupem diecezjalnym diecezji, na której znajduje się ordynariat - w identyczny sposób swoją władzę wykonuje ordynariusz wojskowy oraz administrator Personalnej Administratury Apostolskiej Jana Marii Vianney'a (AB 4);
3. erylowania parafii personalnych przez ordynariusza personalnego - administrator Personalnej Administratury Apostolskiej Jana Marii Vianney'a, tak samo jak ordynariusz, przed powołaniem do życia nowej parafii musi zwrócić się o opinię do biskupa diecezjalnego, oraz uzyskać zgodę swojego organu doradczego (AB 8 § 1);
4. więzi jedności, jaka powinna istnieć pomiędzy duchowieństwem ordynariatu a prezbiterium diecezjalnym - jest to powtórzenie

postanowienia z konstytucji apostolskiej *Spirituali Militum Curae*⁴⁷;

5. możliwości utworzenia własnego trybunału rozstrzygającego sprawy sądowe – identyczne regulacje zawarte są w konstytucji *Spirituali Militum Curae* i dekrete *Animarum bonum*;
6. sposobu erygowania ordynariatów personalnych - poprzez dekret odpowiedniej kongregacji konstituowana była również Personalna Administratura Apostolska Jana Marii Vianney'a;

zrównania w prawach z diecezją – w Dec. OPKSP, Dec. OPNPW oraz dekrete erygującym Personalną Administraturę Apostolską Jana Marii Vianney'a użyto takiego samego sformułowania *aequatur* na określenie zrównania danej struktury w prawach z diecezją.

⁴⁷ Ioannes Paulus PP. II, *Constitutio apostolica Spirituali Militum Curae* (21.04.1986), AAS 78(1986), pp. 481-486; Jan Paweł II, *Konstytucja apostolska „Spirituali Militum Curae” na temat ordynariatów wojskowych*, w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Lublin 2006, s. 211-217.

Wnioski

1. Benedykt XVI, odpowiadając na prośby grup wiernych wywodzących się ze Wspólnoty Anglikańskiej a chcących powrócić do pełnej jedności z Kościołem katolickim, stworzył nową strukturę – ordynariat personalny, pozwalającą na zbiorowe przechodzenie grup anglikanów i ich całych parafii do pełnej jedności z Kościołem łacińskim.
2. Ordynariaty personalne zrównane zostały prawnie z diecezjami, i zawierają w sobie wszystkie przesłanki, jakie prawo stawia dla Kościołów partykularnych, co czyni je jednym z nich.
3. Władzę w ordynariacie powierzono ordynariuszowi, zrównanemu w prawach i obowiązkach z biskupem diecezjalnym, który sprawuje ją w sposób zwyczajny, zastępczy, personalny i kumulatywny z władzą miejscowego biskupa, jeśli przepisy nie stanowią inaczej. Należy dodać, że przepisy odnoszące się do sprawowania władzy wspólnie z biskupem diecezjalnym wymagają dookreślenia w przyszłości.
4. Ordynariusz jest pasterzem własnym powierzonej sobie porcji Ludu Bożego, na którą składają się byli anglikański świeccy, diakoni, kapłani i biskupi.
5. Prezbiterium ordynariatu tworzą byli duchowni anglikańscy, którzy przeszli odpowiednią formację i zostali dopuszczeni do święceń przez ordynariusza, za zgodą rady zarządzającej, ze względu na fakt nieuznawania święceń przyjętych we Wspólnocie Anglikańskiej.
6. Przygotowujący się do przyjęcia święceń, powinni odbywać formację w miejscowym seminarium, tworząc w ten sposób więzi z duchowieństwem diecezjalnym.

7. Istnieje możliwość, aby żonaci byli duchowni anglikańscy zostali dopuszczeni do święceń prezbiteratu, po wcześniejszej prośbie skierowanej do papieża.
8. W personalnym Kościele partykularnym, jakim jest ordynariat, należy ustanowić radę zarządzającą, radę duszpasterską oraz radę ds. ekonomicznych oraz uszczegółwić ich kompetencje.
9. Ordynariat podlega pod Kongregację Nauki Wiary, a także w zakresie, na jaki wskazują normy prawne, pod inne dykasterie Kurii Rzymskiej.
10. W przyszłości należy uszczegółwić kompetencje proboszczów personalnych oraz zasady ich współpracy z proboszczami miejsca.

The Canonical Condition of Personal Ordinariates for Anglicans entering into full Communion with The Catholic Church

Summary

Personal Ordinariates for Anglicans established under the apostolic constitution *Anglicanorum Coetibus* are the new personal ecclesiastical circumscription in the Church, which allows to collective incorporation former Anglicans into the *plena communio* with the Catholic Church, while maintaining the specific elements of the Anglican spiritual and liturgical heritage.

In this article, the Author showed the short history of Anglican Communion, the origins of the Personal Ordinariates for Anglicans and legal norms referring to them.

Based on analysis of legal norms contained in *Code of Canon Law, Anglicanorum Coetibus* and the *Complementary Norms* issued by the Congregation for the Doctrine of the Faith, the Author presents view that the Personal Ordinariates for Anglicans are the realization of Can. 372 § 2 Code of Canon Law, which allows to erected particular

churches distinguished by the rite of the faithful or some other similar reason, and therefore they can be called a personal particular Church.

Słowa kluczowe: ordynariusz, Wspólnota Anglikańska, personalny Kościół partykularny, Kongregacja Nauki Wiary

Key words: Ordinary, Anglican Communion, personal particular Church, Congregation for the Doctrine of Faith